

Regeringsuppdrag

Ta fram och genomföra en handlingsplan för
förbättrad säkerhet vid arbete på väg

Dialogmaterial inför hearing,
22 november 2022, kl. 09.00-11.00

Innehåll

- Agenda
- Inledning
- Uppdragets grunder i regeringens beslut
- Brister för handlingsplanen att arbeta mot
- Handlingsplanens föreslagna aktiviteter
  - Planerade arbeten
  - Oförutsedda händelser

Agenda

- Inledning och kort om uppdragets bakgrund (*Trafikverket*)
- Presentation och genomgång av förslag till handlingsplan (*Trafikverket*)
- Kort paus
- Dialog (*alla*)
  - Genomgång av inkomna frågor och kommentarer
  - Övriga frågor och kommentarer

Eventuella frågor eller kommentarer skickas per mejl inför möte till joachim.kangevall@trafikverket.se senast den 18 november.

Inledning

Bakgrund

Regeringen har i beslut våren 2022 gett Trafikverket i uppdrag att ta fram och genomföra en handlingsplan för ökad säkerhet i och runt arbeten på väg. Fokus ska ligga på att åtgärda de brister som framkommer i Transportstyrelsens redovisning av regeringsuppdraget Säkerhets- höjande åtgärder vid arbete på väg. Åtgärder för förbättrad hastighets- efterlevnad i anslutning till platser där det pågår arbeten ska ingå som en central del i handlingsplanen.

Vid genomförandet av uppdraget ska Trafikverket inhämta synpunkter från Transportstyrelsen, Arbetsmiljöverket,

Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt arbetsmarknadens parter och andra branschföreträdare i framtagandet och genomförandet av handlings- planen.

Detta material har tagits fram som underlag till hearing (Skype) Trafikverket bjudit in till den 22 november 2022.

Materialet innehåller förslag till handlingsplan för planerade arbeten respektive oförutsedda händelser.

Syfte

Syftet med inbjudan är att delge och ge möjlighet till dialog om resultat av genomfört arbete och förslag till handlingsplan som Trafikverket kommer fokusera på de kommande tre åren inom ramen för regeringsuppdraget.

Uppdragets grunder

- Regeringens arbetsmiljöstrategi 2021-2025
- Brister presenterade i Transportstyrelsens regeringsuppdrag
- Hastighetsefterlevnaden i anslutning till platser där det pågår arbeten
- Planerade vägarbete
- Oförutsedda händelser i vägtrafiken
- Förbättra trafiksäkerheten generellt
- Handlingsplanen ska kostnadsberäknas
- Samråd med utpekade externa parter

Brister för handlingsplanen att arbeta mot

Transportstyrelsen har skickat in till regeringen som skickat ut förslag på remiss, men ännu ej implementerad.

1. Stärkt säkerhet för vissa yrkesgrupper

2. Utmärkning enligt gällande regler underlättar för trafikanter och skyddar personal

3. Tydligare vägledning kan ge säkrare vägarbeten

4. Omledning ska vara förstahandsalternativet – även i verkligheten

5. Systematiska förbättringar kan leda till bättre utformade vägarbeten

0. Bristande hastighetsefterlevnad

Lyfts fram av regeringen och i genomförda dialoger

Föreslagna aktiviteter

Planerade arbeten

1. Nytt säkerhetsregelverk för arbete på väg

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket tar fram och implementerar ett nytt säkerhetsregelverk för arbeten vid egna upphandlade arbeten. För tillståndgivna arbeten tas en tidplan för implementering fram.

Brist

- # 2. Utmärkning enligt gällande regler underlättar för trafikanter och skyddar personal
- # 3. Tydligare vägledning kan ge säkrare vägarbeten
- # 0. Bristande hastighetsefterlevnad

År för färdigställande

2025

Kostnadsbedömning

Aktiviteten bedöms inte medföra extra kostnader utöver ordinarie verksamhet. För att säkra framdrift kan eventuellt tillkommande resursförstärkning krävas. Kostnaden uppskattas till 0-5 miljoner kronor.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att Trafikverket som väghållare och beställare av arbete på väg tar en aktivare roll genom kravställning på hur arbete på väg ska utformas. En tydligare kravställning väntas bidra till en ökad likriktning och effektivare användning av verktyg som skapar förutsättningar för såväl trafikant som arbetare i vägmiljö att göra rätt vilket är grundläggande för att skapa en säker arbetsmiljö.
- Säkerhetsregelverket kommer även på sikt att implementeras på tillståndgivna arbeten på allmän väg för att öka likriktning och tydlighet för trafikanten vid alla arbeten oavsett beställare.

Kommentar

Ett tydligare och med enhetligt regelverk ses av Trafikverket som en förutsättning för att få utväxling på andra aktiviteter. Exempelvis är aktiviteten grund för en effektivare uppföljning med arbetsplatskontroller där dagens regelverk skapar lokala anpassningar. En framdrift och implementering är därför prioriterad för att skapa en bra grund för en fortsatt utveckling av arbete på väg.

2. Nationell grund för arbete på väg

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket söker samarbete med andra väghållare eller sammanslutning av kommunala väghållare för att arbeta fram ett stödjande dokument som beskriver hur arbete på väg kan utvecklas för nationell enighet. Arbetet bör också söka dialog med andra branschföreträdare.

Brist

- # 3. Tydligare vägledning kan ge säkrare vägarbeten
- # 0. Bristande hastighetsefterlevnad

År för färdigställande

2025

Kostnadsbedömning

Aktiviteten drivs som ett samarbetsprojekt med andra parter och är beroende av en eller flera motparter. Initialt behöver samsyn sökas om lämplig avgränsning om vilka frågeställningar som ska drivas för att nå målet om ökad likriktning och respekt. Delar av kostnaderna drivs inom ordinarie verksamhet men för att säkra framdrift kan eventuellt tillkommande resursförstärkning krävas. Kostnaden uppskattas till 0-5 miljoner kronor.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att stärka och överbygga effekten av ökad likriktning som skapas i aktivitet för nytt säkerhetsregelverk för arbete på väg (1) som styr arbete på allmän väg. Att söka samarbete och driva ett metodarbete med andra väghållare kan bidra till gemensamma tolkningar och utformningskrav som på så sätt kan bli rådgivande på ett större vägnät än det som förvaltas av Trafikverket. Målet med arbetet är att skapa en nationell grund för hur arbete på väg ska utformas och på så sätt skapa förutsättning för en ökad respekt för arbete på väg.

Kommentar

Aktiviteten är beroende av intresse och prioritering från andra väghållare där Trafikverket är sammankallande part.

3. Arbetsätt för planering av passerande fordonstrafik

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket tydliggör arbetsätt och rutiner som utgår från arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 1999:3 § 81 Passerande fordonstrafik. I aktiviteten ingår även att se över hur en säker hantering av trafik kan ske vid framtida underhåll av investeringsåtgärder.

Brist

- # 2. Utmärkning enligt gällande regler underlättar för trafikanter och skyddar personal
- # 3. Tydligare vägledning kan ge säkrare vägarbeten
- # 0. Bristande hastighetsefterlevnad

År för färdigställande

2023

Kostnadsbedömning

Aktiviteten att se över och tydliggöra arbetsätt bedöms inte medföra utökade kostnader utöver ordinarie medel. Implementering av tydligare arbetsätt för hantering av trafik i såväl bygg eller underhållsskede bedöms både kunna generera och spara kostnader beroende på skede av genomförandet. Sammantaget bedöms inte aktiviteterna vara kostnadsdrivande för Trafikverket.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att säkerställa att, och tydliggöra hur, Trafikverket uppfyller Arbetsmiljöverkets föreskrifter om att byggnads och anläggningsarbeten ska planeras, ordnas och bedrivs så att det ger betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall på grund av passerande fordonstrafik. I detta ingår att ta fram interna arbetsätt och tydliggöra när planering sker samt vem som ansvarar för respektive moment och vad som åligger beställare respektive upphandlad entreprenör.
- Aktiviteten syftar till att hantera såväl planering av trafik under byggtid som att se över hur Trafikverket i planeringsskede av nyinvestering ser till en säker hantering av trafik vid underhållsarbete i driftskede.

Kommentar

Inom Trafikverket pågår andra överordnade aktiviteter med syfte att säkerställa myndighetens byggherreansvar. Handlingsplanens aktivitet behöver ha dialog med dessa för att säkerställa att syfte, mål och implementering säkerställs i sin helhet.

4. Stärkt leveransuppföljning av beslut

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket ökar antal genomförda arbetsplatskontroller med cirka 20 procent under perioden 2022-2024 med mål om 1 100 genomförda kontroller på väg 2024.

Brist

- # 2. Utmärkning enligt gällande regler underlättar för trafikanter och skyddar personal
- # 5. Systematiska förbättringar kan leda till bättre utformade vägarbeten

År för färdigställande

2024

Kostnadsbedömning

Aktiviteten är beslutad och finansierad inom Trafikverket och bedöms inte medföra utökade kostnader utöver ordinarie medel.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att stärka Trafikverkets kontroll och kunskap av egna beställda arbeten på väg för att säkerställa att arbete på väg utformas enligt beslut som väghållaren tar. Vidare bedöms aktiviteten bidra till en stärkt trafiksäkerhet där eventuella brister kan ligga till grund för dialog mellan beställare och entreprenör.

Kommentar

Aktiviteten ersätter inte andra initiativ eller ansvar som åligger beställare eller entreprenör utan ska ses som ett komplement och stöd.

5. Åtgärdsplan för utvecklad arbetsplatskontroll

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket arbetar fram en åtgärdsplan för fortsatt utveckling och uppföljning av arbetsplatskontroller på väg. Åtgärdsplanen innehåller aktiviteter som utvecklar arbetsplatskontroller som ett kunskapsunderlag för utveckling av regelverk och tillämpning av arbete på väg, såväl inom Trafikverket, som externt i dialog med Trafikverkets entreprenörer.

Brist

- # 5. Systematiska förbättringar kan leda till bättre utformade vägarbeten

År för färdigställande

2025

Kostnadsbedömning

Aktiviteten bedöms inte medföra extra kostnader utöver ordinarie verksamhet. För att säkra framdrift kan eventuellt tillkommande resursförstärkning krävas. Kostnaden uppskattas till 0-5 miljoner kronor.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att med stöd av en stärkt uppföljning säkerställa att arbeten som Trafikverket beställt är utformade på ett korrekt sätt och i enlighet med vad vägghållaren beslutat. Vidare syftar aktiviteten till en fortsatt utveckling och kunskapsinhämtning om förhållanden vid planerade arbeten på väg för att tydliggöra hur data från arbetsplatskontroller ska användas i förbättringsarbete med regelverk, arbetssätt och tillämpning.

Kommentar

-

6. Ökad medvetenhet

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket genomför kommunikationsinsatser för att öka kunskapen om, och respekten för arbete på och vid väg. Aktiviteter kan genomföras inom ramen för pågående initiativ för ökad säkerhet på väg. Målgruppen är både extern och intern.

Brist

- # 0. Bristande hastighetsefterlevnad

År för färdigställande

2025

Kostnadsbedömning

Aktiviteten innehåller både interna och externa kommunikationsinsatser. Kostnaderna beror i första hand på omfattningen av den externa kommunikationen. Aktiviteten bedöms till 1-5 miljoner kronor.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att öka medvetenhet och kunskap om samt vikten av respekt för arbete på väg. Genom detta bidrar aktiviteten till att visa hur trafikant och medarbetare inom arbete på väg kan bidra till en säkrare trafik- respektive arbetsmiljö.

Kommentar

Aktiviteten genomförs löpande över handlingsplanens tidsperiod.

---

7. Ökad hastighetsefterlevnad vid arbete på väg

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket söker samarbete med Polismyndigheten för att hitta och genomföra samarbetsformer som stärker en ökad hastighetsefterlevnad i anslutning till arbete på väg.

Brist

- # 0. Bristande hastighetsefterlevnad

År för färdigställande

2024

Kostnadsbedömning

Aktiviteten omfattar en omprioritering men inga nya moment av ordinarie verksamhet. För Trafikverket och Polismyndigheten innebär det en tillkommande funktion för samordning som bedöms till 0-5 miljoner kronor.

Syfte och mål

Aktiviteten syftar till att hitta arbetsformer där myndigheterna stödjer varandra för att stärka hastighetsefterlevnad respektive respekt för ett arbete på väg. Aktiviteten bedöms fungera som ett komplement till övriga aktiviteter för att visa på betydelsen av hänsyn vid arbete på väg.

Kommentar

Aktiviteten är beroende av aktiv motpart hos polismyndigheten. Exempel på samarbetsprojekt som identifierats i uppdraget är införandet av kampanjvecka (likt trafiksäkerhetsveckan) där Trafikverket säkrar en godkänd utformning (föreskrifter och utmärkning) på ett antal arbete på väg per region som Polismyndigheten efter godkänd arbetsplatskontroll kan använda för hastighetsövervakning med antingen mobil-ATK eller traditionell övervakning. Betydelsen av att Trafikverket genomför arbetsplatskontroll anses viktig för att säkerställa att trafikanten fått rätt förutsättningar och att polisen undviker eventuella oklarheter om vad som gäller på platsen. Urvalet av potentiella platser kan ske i dialog med Trafikverkets utförarorganisation och branschen.

8. FOI för framtida utformningskrav

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket initierar en forskning- och innovationsaktivitet (FOI) i syfte att ta fram nya utformningskrav för att hastighetssäkra vid arbete på väg. Aktiviteten bedöms kunna genomföras i samarbete med pågående projekt där utförarperspektivet också involveras i utvärderingen.

Brist

- # 1. Förtydligande för vissa yrkesgrupper
- # 3. Tydligare vägledning kan ge säkrare vägarbeten
- # 0. Bristande hastighetsefterlevnad

År för färdigställande

2025

Kostnadsbedömning

Aktivitetens omfattning behöver initialt specificeras och är därför inte fastställd. Beroende på innehåll gällande mängd, utformningar och lösningsalternativ påverkas tester och utvärderingar. Kostnaden bedöms till 1-5 miljoner kronor.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att verka för en innovationskraft inom arbete på väg och finna nya verktyg att lyfta in i Trafikverkets regelverk samt sprida kunskap till andra aktörer inom arbete på väg.

Kommentar

Aktiviteten bör också, om så anses möjligt, samarbeta med aktivitet 10. Nytt myndighetsövergripande regeringsuppdrag för att studera erfarenheter och möjligheter att inför nya verktyg att hastighetssäkra vid exempelvis olyckor eller bärgning. Detta kräver samarbete med andra myndigheter och aktörer.

Föreslagna aktiviteter

Oförutsedda händelser

Olycka

Inledning

I regeringens beslut och uppdrag till Trafikverket framförs att myndigheten har en nyckelroll att skapa förutsättningar att säkra en god arbetsmiljö även vid oförutsedda händelser. I dialoger som genomförts inom ramen för regeringsuppdraget framkommer att frågan om vem som har ansvar respektive mandat är splittrad och bara delvis ligger på Trafikverket för att uppnå önskad effekt om stärkt säkerhet vid oförutsedda händelser på väg. Dialoger visar även på avsaknaden av ett myndighetsövergripande ansvar att hålla samman aktörer på statlig, regional och kommunal nivå som driver frågan som en helhet och mot gemensamma mål. Av den anledningen gör Trafikverket bedömningen att identifierade brister endast till viss del kan åtgärdas av väghållaren.

I regeringens beslut framgår också att Trafikverket ska ta fram åtgärder baserat på Transportstyrelsens bristarbete och rekommendationer i föregående regeringsuppdrag. Åtgärder som svarar upp mot nämnda brister faller i första hand inom ramen för handlingsplanens avsnitt för planerade åtgärder. För oförutsedda händelser har inte bristarbetet och rekommendationer för åtgärder tagits lika långt.

Med ovan som bakgrund föreslår Trafikverket ett antal aktiviteter i handlingsplanen som behöver beslut, stöd och förankring från regeringen, andra myndigheter och aktörer för att förverkligas.

9. Implementering av förtydligande i trafikförordningen

Beskrivning av aktivitet

Regeringen implementerar förtydligande i trafikförordningen (3 kap. 15 §) enligt framtaget och remissjusterat förslag.

Brist

- # 1. Förtydligande för vissa yrkesgrupper

År för färdigställande

-

Kostnadsbedömning

-

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att för utöver redan utpekade yrkesgrupper och situationer göra det tydligt för trafikant om skyldighet att anpassa hastighet även vid arbeten på platser där bärgning och liknande arbeten pågår samt förbi platser där sjukdomsfall inträffat.

Kommentar

Föreslaget förtydligande i trafikförordningen var under vintern 2020-2021 på extern remiss från regeringen. Trafikverket har inte stämt av med Infrastrukturdepartementet om aktivitetens status.

---

10. Nytt myndighetsövergripande regeringsuppdrag

Beskrivning av aktivitet

Regeringen ger ut ett myndighetsövergripande uppdrag med fokus på oförutsedda händelser i vägtrafiken inom ramen för arbete på väg. Exempel på myndigheter som kan beröras är Arbetsmiljöverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Transportstyrelsen och Trafikverket. Arbetet bör också bedrivas i dialog med huvudman för ambulans respektive räddningstjänst och andra branschföreträdare inom bärgning och vägassistans.

Brist

Ett tydligt och samlat bristarbete saknas och bör tas fram inom ramen för uppdraget.

År för färdigställande

-

Kostnadsbedömning

Aktiviteten bedöms inte medföra extra kostnader utöver ordinarie verksamhet. För att säkra framdrift kan eventuellt tillkommande resursförstärkning krävas. Kostnaden uppskattas till 0-5 miljoner kronor.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att hantera frågan om stärkt säkerhet vid oförutsedda händelser som en helhet mellan myndigheter och andra aktörer.

Kommentar

-

11. Generella TA-planer vid vägassistans/bärgning

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket utreder möjligheter för myndigheten att införa system med tillfälliga trafikanordningsplaner (TA-plan) vid vägassistans/bärgning eller på annat sätt skapa verktyg för den aktuella gruppen att säkra sin arbetsmiljö på det allmänna vägnätet. Utredningen ska visa på konsekvenser, nyttor och kostnader för såväl väghållare som vägassistansföretagen med ett införande samt vad som krävs för ett införande på hela eller delar av vägnätet.

Brist

-

År för färdigställande

2025

Kostnadsbedömning

Aktiviteten bedöms inte medföra extra kostnader utöver ordinarie verksamhet. För att säkra framdrift kan eventuellt tillkommande resursförstärkning krävas. Kostnaden uppskattas till 0-5 miljoner kronor.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att utreda möjligheter för väghållaren att ge utökat mandat för vägassistansföretag att säkra sin arbetsmiljö på allmän väg. Med det avses att ge utökat mandat att hindra och dirigera trafik med exempelvis andra vägmärken än X6.

Kommentar

Genomförda dialoger visar på begränsningar för vägassistansföretag (m.fl.) att säkra sin arbetsplats. Enligt vägmärkesförordningen får endast märke X6 (särskild varningsanordning) användas som anger att framkomligheten på en väg är inskränkt på grund av ett tillfälligt hinder eller liknande. I dialog med Transportstyrelsen framkommer att det saknas behov att ge ett generellt tillstånd för fler märken än X6, istället förordas att väghållaren genom kontrakterad entreprenör ger mandat att placera ut på förhand bestämda vägmärken etc.

Resultatet av utredningen bör också kunna användas som stöd för vidare dialog om räddningstjänstens möjligheter och mandat efter avslutad räddningsinsats.

12. Stöd för systematiskt arbetsmiljöarbete

Beskrivning av aktivitet

Trafikverket ser över möjligheter att tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Brandskyddsföreningen verka för ett ökat tillgängliggörande av framtaget utbildningsmaterial för säkerhet i vägtrafikmiljö.

Brist

-

År för färdigställande

2023

Kostnadsbedömning

Aktiviteten bedöms inte medföra kostnader utöver ordinarie verksamhet för respektive part.

Syfte och mål

- Aktiviteten syftar till att tillgängliggöra framtaget kunskapsunderlag som Trafikverket finansierat och samla detta tillsammans med annan relevant kunskap på Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps digitala plattform. Med detta möjliggörs också en effektivare uppföljning av genomförd utbildning för arbetsgivaren.

Kommentar

Trafikverket har i sitt uppdrag inte studerat frågan närmare men kan se lokala olikheter om hur räddningstjänst bistår ambulans att skapa en säkrare arbetsplats samt att polisen har ett stort mandat att dirigera trafik men inte alltid kan möta upp behovet som efterfrågas.

Flera parter lyfter Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps kunskapsunderlag för säkerhet på väg (MSB1078) som ett positivt exempel och något att bygga vidare på till andra aktörer än räddningstjänst, till exempel Polismyndigheten och ambulanssjukvården.

Kontakt

Joachim Kangevall, Utredningsledare
Planering, Nationell planering
Enhet Verksamhetsstyrning
joachim.kangevall@trafikverket.se
+46 (0)10- 123 26 46